

GLAS R

Glas R je po mnogo čemu specifičan. Zahteva veliku pokretljivost jezika, složene i koordinirane pokrete jezičnih mišića. On je jedini vibratorni glas u našem govornom sistemu, vibrira prednji deo jezika. U fonološkom razvoju, tj. razvoju glasova, glas R se neretko najkasnije usvaja, tek kada dete stekne adekvatnu artikulacijsku zrelost. Deca nauče da ga izgovaraju kada iz ostalih grupa glasova u njega ugrade mnogobrojne osobine ostalih glasova. **Zato se mora paziti kojim redosledom se vežbaju glasovi, kako bi detetu olakšali usvajanje pravilne artikulacije glasova i dali mu podstrek za dalje učenje.**

Neppravilna artikulacija glasa R odlikuje se :

*omisija(neizgovaranje) glasa R javlja se najčešće kod mlađe dece (npr.VRATA-V'ATA; BRAT-B'AT...)

*supstitucija (zamena) nekim drugim glasom, najčešće J, L, V (RUKA-JUKA; BROD-BLOD; LEPTIR-VEPTIR;)

*distorzija (nepravilan izgovor) može biti u vidu:

-bilabijalnog izgovora (umesto vrha jezika vibriraju usne)

-francusko R

-grleno R (podseća na glas H)

.....

Kako se izgovara glas R?

Usne su dosta otvorene, malo isturene,

zubi su razmaknuti (ne previše)

vrh jezika je postavljen na gornje alveole („brdašce“ iza gornjih zuba) i ceo jezik je napregnut. Usled prolaska vazdušne struje prednji deo jezika treperi, i to tri do četiri puta.

Kako početi vežbe?

***onomatopojom**

-Kako se čuje motor? RRRR ili BRRRRM

-Kako truba trubi? TRU-TRU

-Kad je hladno, kažeš? BRRRR-BRRRR

-Kako kaže ljuti lavb? GRRRR-GRRRR

* **uz pomoć špatule, drške kašike ili prsta** (Dete izgovara glas T više puta, a mi mu pomeramo vrh jezika levo-desno, kratkim pokretima, kako bismo izazvali vibraciju)

* **prilikom izovaranja klastera TR, kaže mo detetu da gura jezik ka grlu, ližući alveole (kao da se spušta niz „brdašce“**

* **glas R nikad ne počinjemo vežbama kada je ovaj glas na početku, postoji mogućnost da se izazove grleno R, koje je teže za korekciju**

Vežbe za glas R počnite od tzv. Klastera (kombinacije sa suglasnicima) i to TR-, DR-, zatim PR-, BR-, zatim KR-, GR-...

Prvo izgovaramo slogove TRA-, TRE-, TRI-, TRO-, TRU-

Zatim reči: TRAVA, TRAKA, TREĆI, TREŠNJA, TRIKO, TRUBA, TRULO...

Zatim rečenice: Trešnje je trula; Triša trči; Truba trubi; Trougao ima tri stranice...

Na kraju pesmice:

TRI PO TRI

Tri po tri trougla

U traktor trpa Trifun.

Natrpao do krova

Sad je traktor pun.

TRAMVAJDŽIJA

Tram-tram, tramvajdžija

Ime mu je Trajko.

Tramvaj tera

Pravo i polako!

Ovo ponavljamo i za ostale klastera. Ako dete ne može da izgovori, probajte špatulom ili njegovim prstom da mu pomognete pomerajući jezik levo-desno.

(Ispod teksta dobićete listu reči kako bi Vam olakšala vežbanje. Na kraju liste imate vežbe za diferencijaciju, tj, razlikovanje glasova. Obratite posebnu pažnju na taj deo ako dete zamenjuje glas R nekim drugim glasom)

Evo još nekoliko pesmica, koje su bitne za automatizaciju iza zvanog glas

SVI ME BRANE

Od kiše me brani kišobran.

Od blata me brani blatobran.

Od vetra me brani vetrobran.

Od groma me brani gromobran.

Svi me brane, Sa svih strana,

A od dosade me brani

Moj drug Brana.

(Ova pesmica je korisna i za bogaćenje rečnika, dete treba da dopuni pojmove koji nas brane. Možemo i da nastavimo igru, da smišljamo nove reči, kako bi rekao: Od munje nas brani ..., ili od snega nas brani...)

CRTANJE

Предшколска установа „Моје детињство“ Чачак

Препоруке за децу узраста 5,5 – 6,5 година

Treniram rukicu, crtam crticu.

Jer, papir mi mali, sveska mi tanka,

Trenram prstiće, crtam kvadratiće.

Obojena mi bojanka.

Žvrljam, brljam, šaram, stvaram.

Za moj crtački dar

Preko crte, izvan reda,

K'o stvoren je trotoar!

Bojama, flomasterima,

Na red dodje i kreda.

(Igrama koje slede mogu da se igraju i deca koja pravilno izgovaraju glas R, jer na ovaj način vežbaju slušnu percepciju i pažnju, analizu reči, što su bitne aktivnosti za savladavanje procesa čitanja i pisanja).

***Igra pozicioniranja glasa R**

(Potrebne su nam kartice sa pojmovima u kojima se glas R nalazi na početku, u sredini ili na kraju. Dete izvlači kartice, izgovara reč i kaže na kojoj je poziciji čilo glas. Ako ne može samo, mi izgovaramo reč, naglašavajući u njoj glas R. Ovo je ujedno i vežba pažnje i slušanja)

***Kuća-slovo-kuća**

(Ova igra je korisna za vežbanje razlikovanja glasova. Potrebne su nam kartice na kojima je pojam koji počinje glasom R i glasom kojim detete zamenjuje ovaj glas (L ili J ili V), kartonske kutije ili tegle na kojima napišemo slovo R i drugo slovo (L, V, ili J). Dete izvlači kartice i ubacuje ih u njihovu „kućicu“)

Marija Spasojević, logoped

